

AGERIKO BILKURA

Donostian, 2006ko ekainaren 29an.

Euskaltzaindiak Donostian egin du ageriko bilkura, Deustuko Unibertsitateko Donostiako Campusean, euskaltzain oso biren hilberri-txostenak irakurtzeko: Juan Mari Lekuona eta Patxi Altunarenak.

Bildu dira:

- Andres Urrutia, euskaltzainburua; Beñat Oihartzabal, buruordea; Xabier Kintana, idazkaria; Jose Luis Lizundia, diruzaina; Henrike Knörr, Iker sailburua; Andres Iñigo, Jagon sailburua; Jean Haritschelhar, euskaltzainburu ohia; Jose Antonio Arana Martija, Adolfo Arejita, Miren Azkarate, Bernardo Atxaga, Pierre Charritton, Patxi Goenaga, Ana Toledo eta Mikel Zalbide euskaltzain osoak.
- Jose Antonio Aduriz, Ur Apalategi, Aurelia Arkotxa, Xabier Artola, Mikel Atxaga, Gorka Aulestia, Pello Esnal, Izaskun Etxebeste, Jose Mari Iriondo, Maria Pilar Lasarte, Lourdes Otaegi, Koro Segurola, Pello Telleria eta Juan Jose Zearreta euskaltzain urgazleak eta, Amaia Okariz, Euskaltzaindiko Prentsa arduraduna eta Maixa Goikoetxea Gipuzkoako ordezkarietako bulego-arduraduna.

Deustuko Unibertsitateko Donostiako Campuseko errektoreordeak, José María Guibertek, ongietorria eman die Deustuko Unibertsitateko irakasleak izan ziren Patxi Altuna eta Juan Mari Lekuonaren hilberri-txostenak entzuterara etorri direnei.

Andres Urrutia euskaltzainburuak Lekuona eta Altuna euskaltzainen ekarria goraiatu du. Hamaikatxo batzar, bilkura, jardunaldi eta ekitalditan, eztabaidetan nahiz barealdietan Euskaltzaindiari euren onenak eman dizkio. Gero, haien ikasle izan ziren eta orain haien hilberri-txostenak irakurriko dituztenak aurkeztu ditu, Ana Toledo eta Miren Azkarate euskaltzainak.

Juan Mari Lekuona: ...eta hitza lanabes bihurtu zuen

Ana Toledok, izenburu hori duen txosten irakurri du, Juan Mari Lekuonaren bizitza eta lanaren berri emanez. Haren bizitzako ardatz nagusi bezala hauek aurkeztu ditu: kristau fedea, euskaltzaletasuna eta literatur zaletasuna. Berebiziko garrantzia aitortu dio etxeko giroari, kantarako zaletasuna eta literaturarako sentiberatasuna. Hiru ardatz horiek hasiera-hasieratik ageri ziren, indar osoz eta apaiztu zenerako, 1953. urtean, poeta zen Juan Mari Lekuona. 1950 eta 1951 urteetan irabazi zituen «San Tomas» olerki sariak eta hori garrantzi handiko gauza izan zen Juan Mari poetarentzat. «Izan ere –esan du Ana Toledok– hurrengo berrogei urtetan poesia izango du bide la-

gun». *Muga beroak* (1973), *Ilargiaren eskolan* (1979) eta *Mimodramak eta ikonoak* (1990) poema liburuak horren lekuko dira.

Sormen-ahalmena poesiaren gainean jarri bazuen, ikerlerro nagusi herri-literatura hartu zuen, Ana Toledok esan duenaren arabera. *Ahozko euskal literatura edota Ikaskuntzak Euskal Literaturaz (1974–1996)* liburuak, 1973an eta 1998an argitara eman-dakoak, hurrenez hurren, belaunaldi askoren eskuliburuak izan dira.

Euskaltzaindiaren baitan egindako lanaz gain, Toledok Lekuonaren lanaren beste zenbait alde ere nabarmendu ditu bere berbaldian, besteak beste irakaskuntzari zuzendutako ahalegina –gramatika eta erlijioa apaiztegietan eta euskal literatura Deustuko Unibertsitatean–, kantuen bilketa, moldaketa eta azterketa; eta itzulpenak eta moldaketak.

Patxi Altuna: jesuita, euskaltzalea, irakaslea eta euskaltzaina

Miren Azkaratek Patxi Altuna zenaren bizitzaren hainbat pasarte ekarri ditu gogora, irakurri duen txostenean zehar.

Hasteko, Patxi Altunaren ikasle garaiak aipatu ditu, Xabierren ikasi zuenekoak, baita Loiolan nobiziatua edota Perficit eta Filosofia ikasketak burutu zituenekoak ere: Giro hartan euskaraz hitz egitea guztiz debekatua izan arren, agian horrek berak areagotu zion Loiolan erne zitzaion grina. Bere denbora librean, gelan sartu eta Mendiburu, Lizarraga, Axular, Orixe... irakurtzen jarduten zuen.

Hasierako urte haietan, euskararekiko gogo handitzen zitzaion pixkanaka-pixkanaka; eta halaxe gertatu zen bere ibilbide akademiko osoan zehar, eta filologia ikasketek euskara aztertzeke lanabes berriak ipini zizkioten eskura, euskararekin gero eta zaletuago bihurtuz. 1963. urtean, Donostiara heldu zen.

Sermoi-gile bikaina zen Altuna. Sermoi-tako gaiak, baina, «halakoak» izaten ziren, Euskal Herriak Francoren pean bizi zuen egoera salatzen zutenak, Euskal Herriaren izaera, eskubideak, askatasuna... aldarrikatzen zutenak. Patxi Altuna Carabanchelko kartzelan sartu zuten, 1974an.

Ezaguna da Altunak, irakasle bezala, bete zuen lana. Ezaguna da ere, euskaltzain gisa egin duena. Hain zuzen ere, euskaltzain izendatu zuteneko haren hitzak gogora ekarri ditu Azkaratek: «*Badakit ondotxo izendapen hau ez dela ordain eta sari; ondotxo dakit ez dituzuela nik gaurdaino euskararen alde irabazitako nola-halako merezimenduak sariztatu nahi izan; aitzitik, orain arte, alferkeriaz edo, egin nezakeen baino gutxiago egin dudala ikusirik, lan gehiago egitera deitu eta akuilatu nahi izan nauzuela. (...) Nik neure aldetik hitz ematen eta zin egiten dizuet Jainkoak osasun eta indar eman nahiko didaino, eginahalean saiatuko naizela zuekin batean egiteko hori burutan ateratzen*».

Azkaratek, azkenik, Altunak egindako lanaren lekukotasuna aitortu du, Euskaltzaindiko lanetan ez ezik irakaskuntzan, ikerkuntzan, euskara sustatzen eten gabe jardunez, klasikoen lanak argitaratuz, belaunaldi berriak heziz egin zuena, eta inola ere haizeak eramango ez duena.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Xabier Kintana,
idazkaria